

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 79 (1997)
Heft: 6

Artikel: Toni el Suizo
Autor: Mazzetta, Anita
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-881670>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 02.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Toni el Suizo

Punts d'in Grischun egl Ecuador

„Toni el Suizo ei ina personalitad enconuschenta en quella tiara. El ei per franc il meglier ambassadur che la Svizra ha tarmess tochen oz en l'America latina.“ Quei di in ambassadur per propi, Peter von Graffenried, ambassadur svizzer egl Ecuador. Els cerchels diplomatics e politics ch'el frequenti seigi Toni il Svizzer adina puspei in tema, sia persuna, siu engaschi, sia veglia, sia forza da perschader e sia ovra. Gest en ina tiara en svilup sco igl Ecuador, nua che negin fetschi enzatgei per nuot, anzi, nua che la corrupziun seigi il paun da mintgadi, fetschi il fenomen Toni el Suizo surstar. Pigl ambassadur svizzer ei Toni el Suizo ina persuna diplomatica e carismatica, ina persuna che sa co sepresentar e gudignar auters per sia idea. Ch'el vegni magari consideraus dils indigens sco in „ängel rubio“, in aunghel blond, sappi el capir fetg bein. In fantast seigi Toni el Suizo denton buca, plitost in idealist realist.

Punts per ils paupers

Il giavisch da far inagada en sia veta enzatgei dil bien, ina ovra el senn da Mahatma Gandhi, ha adina puspei persequitau el, il Beat Rüttimann da Puntraschigna. Igl onn 1987 han maletgs alla televisiun, maletgs d'in grev tiaratriembel egl Ecuador, tschaffau talmein il giuven ch'el ha stuiu agir. Cun in pèr melli francs rimnai tier amitgs ed enconuschents eis el partius, in di suenter sia fiasta da matura al Liceum a Zuoz. Sia idea era da surdar las donaziuns ad enzatgi che impunda quellas il meglier pusseivel.

Il caos suenter il tiaratriembel egl Ecuador era perfetgs. Tgi en quella situaziun havess duii haver temps e peda, havess duii dar triev allas ideas d'in giuvenaster da gnanc 20 onns. La situaziun precara dalla

glieud laschada a miez liug da siu stadi surdumandau e corrupt ha denton buca schau luc Beat Rüttimein. Siu idealissem, sia veglia e stinadad dattan ad el la forza necessaria per dar damogn allas difficultads, als impediments. El contactescha e perschuada differentas persunas, denter quellas missiunaris e responsabels dall'armada americana, ed organisescha la finala transports d'agid per la glieud isolada. Adina puspei nezegia el l'infrastructura avon maun cun pagar pauc ni il pli bugen nuot, pertgei ils daners rimnai duein buca vegnir sfarlatai per pagar viadis e transports. En siu rapport da viadi scriva el: „Il bia funcziunescha ei cun entgins trics, cun sereferir all'ambassada svizra, ni enzaco auter... Ins sto mo esser diplomatics avunda ni stinaus ni il meglier omisdu.“

Sia idea oriunda da restar treis quater meins egl Ecuador e da turnar per far ses studis d'inschignier satiara Beat Rüttimein definitivamein. In decenni suenter sia partenza viva e lavura el aunc adina en l'America latina, nua ch'el realisescha punts pils paupers, pils pli negligi ed isolai. Beat Rüttimein ei enconuscents egl Ecuador sco Toni el Suizo, il „puentero de chatarra“, il construider da punts da rumien. Er il stadi ha renconuschiu siu engaschi e sia ovra. Per siu engaschi social, per sias punts, ei Beat Rüttimein da Puntraschigna era vegnius distinguius igl october 1997 en Svizra cul premi dad Adele Duttweiler.

Il herox nunenconuscent

En Svizra ed el Grischun ei il construider da punts da Puntraschigna strusch enconuscents. L'excepziun ein silpli ils lecturs e las lecturas dalla „Engadiner Post“. Via quella gasetta ha Beat Rüttimein adina puspei informau ses donaturs e sias donaturas en l'Engiadina. Auters mieds da massa ordeifer siu camp d'acziun han tochen oz buca giu la cuida da rapportar dad el e da sia lavur. Mai ha el purschiu maun a reportaschas da gasettas e mieds electronics, buca mo ord mudestadad, mobein era per tema e disfidonza. L'emprema gada ch'jeu hai udiu dil Toni el Suizo ei stau a caschun d'in viadi egl Ecuador. Il fatg ch'jeu

enconuschevel buca miu conburgheis, quei herox svizzer, ha fatg surstar ils Ecuadorians e las Ecuadorianas.

Turnada en Svizra hai jeu beingleiti giu l'ocasiun d'emprender d'enconuscher il herox a caschun d'ina da sias paucas visetas en Svizra. Ad ina sera d'informaziun per ses donaturs en l'Engiadina hai jeu per l'emprema gada viu el. El film ch'ei vegnius mussaus, in film davart la construcziun da sias punts, pareva Toni el Suizo propi dad esser in herox, in um extremamein curaschus. Il Beat Rüttimann en sala fageva denton tut in'otra impressiun. Sia cumparsa era buca quella d'in um ch'enquera exnum l'aventura, mobein d'in um mudest, conscienzius e correct, denton era d'in um spontan, aviert e nuncumplicau, d'in carstgaun che va profund allas caussas, che tschenta tschien e melli damondas a sesez ed als auters. Cun mia damonda schebein jeu astgi far in film cun el hai jeu svegliau gest tut quels tratgs. Tgei ch'el dueigi pigliar a mauns cun tut quels schurnalists che muossien adina dapli interess per sia lavur, ha el dumandau ses donaturs. El dueigi far sco adina, ha ina dunna cussegliu, tedlar sin la vusch da siu cor.

Miez onn pli tard, il zercladur 1997, s'entaupel jeu ina secunda gada cun Toni el Suizo a Quito en la capitala ecuadoriana. La vusch da siu cor haveva detg gie ad in film cun la Televisiun Rumantscha. Ils donaturs e las donaturas dall'Engiadina hagian fadigliau quei film cun lur fideivladad, cun lur sustegn. La sceptica ed il dubi enviers ils

La squadra da televisiun, seniester Toni e Walter.

mieds da massa ein denton restai, la tema che sia lavur vegni idealisada, ch'el vegni mussaus sco in aventurier ni in missiunari en la tschungla. Ils bials muments da sia lavur, sco la montascha dallas punts, seigien cuorts. Per ordinari seigi ei da sestrer entuorn cun pupials, d'encurir e procurar per material da construcziun, da far kilometers e kilometers cul camiun, da tiplar per runtgas e pitgognas, magari toccadem en la miarda. Ina jamna hai jeu giu caschun d'accumpignar Toni el Suizo e siu compañero ecuadorian Walter Janez cun ina squadra da televisiun, ina jamna che ha buca mo dau investa en la lavur dils dus „puenteros“, mobein era en las circumstanzias da lur veta, dalla veta insumma egl Ecuador.

Ils Indians da San José

Nies emprem di culs puenteros Toni e Walter entscheiva la damaun marvegl allas tschun. Cun nies jeep semettein nus, igl um da camera, igl um dil tun ed jeu, la redactura, ensemen cul camiun dils dus puenteros sin viadi viers igl Oriente, l'Amazonia ecuadoriana. Quei ei stau 1987 l'emprema staziun da Beat Rüttimann. Cheu ein sias empremas punts, cheu ein era las societads da petroli da casa, ils furniturs da siu material da construcziun. Ils bischels e cabels ch'ils puenteros drovan per lur punts survegnan els gratuitamein, bischels e cabels veders ch'ei per las societads da petroli mo pli rumien. E tuttina ston Toni e Walter saver grau ch'els survegnan quei material, material fetg tschercau. Adina pli gronda vegni la concorrenza. Ils dus puenteros sminan nuot bien. Probablamein fetschien certins aunc fatschentas cun quei material gratuit.

Suenter haver surmontau las muntognas dalla Sierra descendin nus da varga 4000 meters sur mar giu viers la selva. Las uras da solver dat ei in cuort retegn en in'ustria sper via, ina tegia cun preits da slondas, tetg da strom, plantschiu da crap e measas cun bauns da lenn. Toni e Walter empostan, sco adina cura ch'els fan quei viadi, forellas cun ris e truffels e cusseglian a nus il medem. Tgisà cura che nus survegnin la proxima tschavera, remarcan els da quei malizius.

Entuorn miezdi stuein nus interrumper nies viadi, sfurzadamein. Il jeep ed il camiun ston sefermar davos ina colonna d'autos. La via seigi serrada, ha ei num, pervia da lavurs da reparatura vid in conduct d'ieli. Negin sa con ditg che quei cuoza e pusseivladads d'untgir dat ei neginas. Pia, dat ei nuot auter che spitgar ed haver pazienza - en l'America latina nuot extraordinari!

In pèr kilometers pli lunsch ei il vitg da San José. Dus onns ha Toni viviu leu culs Indians e realisau per els ina punt en lavur cumina. Dus onns hagi la construcziun cuzzau, oz para quei ad el ina perpetnada. Ussa seigi la lavur in toc pli professiunala ed era il sustegn megliers. Ils emprems onns hagi el giu da sbatter cun problems da pura survivenza, hagi stuiu s'endisar vid la nova moda da viver, la maglia, malsognas. La tscherca da material da construcziun eri l'otra difficultad. Magari stuevi el rugar in miez onn per survegnir in pèr meters cabel. Malgrad quei progress seigi ei oz denton buca pli simpel per el. Siu project d'agid seigi denton carschius e cunquei era sia responsablada.

Toni el Suizo rauenta da sia veta duront nies marsch en direcziun da San José. Ferton che Walter e mia squadra survigileschan ils autos ella colonna, meina Toni mei alla punt da San José, ina punt pendent da 260 meters, la pli gronda ch'el ha realisau tochen oz. La passarella che penda sco in artg lunsch sur il flum vegn purtada da numerusas cordas verticalas - ina punt sco ina harpa giganta amiez la selva.

Cura che nus arrivein a San José portan ils Indians, umens e dunnas, giuvens e vegls, sacs cement sur la punt. La viseta dil puentero fa surstar, legra ils Indians. Frar Toni, „wauki Toni“, cloman els e dattan in suenter l'auter il maun, gl'emprem ad el, lu a mi. Els hagian spitgau sin el, dian els e muossan sin dus cabels da stabilisaziun ch'ei defects, pinai mo a mesas. La punt ei instabila, la passarella ina serpentina. Toni inspectescha sia punt, reiva sco in falien dils cabels si e constatescha aunc auters maunghels. Ils cabels ein da ruina, ils pilasters zuppai el zerchem. Toni sa buca pli zuppar sia desillusiuin. La punt

seigi en in stan desolat. Quella realitad ei in dils motivs pertgei ch'el tuorna da principi buca pli tier sias punts, ni per mantener ni per reparar quellas. Da l'otra vart seigien sias punts talmein semplas ch'ils indigens sappien surprendre sezs quella lavur. Els, ils puenteros, seigien sco in circus ch'arrivi e detti sia producziun per lu puspei svanir e continuar il viadi. Tgi che vegli, hagi l'occasiun da mirar e collavurar, tschels vivien vinavon sco tochen dacheu. La realitad ei quella che treis dallas vegn punts realisadas egl Oriente ein oz per tiara.

El dueigi construir ina nova punt, ina megliera, ina pli gronda per ch'els sappien era passar cun lur animals e vehichels surora, roga ina habitonta. Il cauvitg sustegn quei giavisch. Toni sto surrir, scrola il tgau. Denton han ils davos sacs cement passau la punt. Ina butteglia fa la runda. Cura ch'ils Indians lavurien drovi lur motor alcohol. Gia duront la construcziun dalla punt eri quei in problem, di Toni, in problem surtut da segirtad. Gest a San José seigi il consum d'alcohol gronds, confirmescha era in missiunari l'auter di. Letargia e paupradad sederasan. L'autodestrucziun dils Indians ei buca da surveser. E grazia a sia punt sappien ils Indians ir aunc pli spert da l'otra vart dil flum a cumprar vinars, manegia Toni cun tun sarcastic. Quei ei denton mo ina vart dalla medaglia. Per ver 500 famiglias che vivan ella selva ei quella punt il sulet passadi. Avon savevan ils Indians passar il flum mo cun barcas e quellas custavan, passavan mo da bun'aura. Temps d'aua gronda deva ei negin passadi, era buca per la raccolta. Oz san els vender senza problems lur caffè e la yuca, ir culs malsaus tier il miedi, tarmetter ils affons a scola. Cun la punt seigien era ils morts svani, raquenta in habitont ch'ei gia curdaus sez en l'aua. Dieus hagi denton salvau ad el la veta. Grazia alla punt dat ei era contacts cun auters habitonts dalla regiun e cunquei pusseivladads da s'organisar, da far ina politica comunabla en interess dallas colonias indianas.

Anavos tier ils autos spitgein nus aunc bien e ditg, en tut 12 uras. Da mesanotg finalmein semetta la colonna en moviment. Buca spert avunda sco ei para. Per Toni al tgamun e Walter sco copilot entscheiva

la cuorsa, in auto suenter l'auter vegn vargaus. Toni seconcentrescha sil tgamunar, Walter preannunzia ils prighels, curvas, ruosnas ed ils „chapas muertos“, ils polizists ventschi, siaras fatgas per reducir la spertadad. In team funcziunescha a moda perfetga, mintgin sa co tschel funcziunescha, mintgin sa tgei che tschel sa, la confidonza ei totala. Sin quella via savessien els carrar culs egls serrai, manegian ils dus puenteros. Tontas gadas hagian els gia fatg quella. Bia mender fuss gliez probablamein buca, seschlueta ei prest sur mias levzas. Sur il nas dil camiun ora pon ins aschia ni aschia buca veser. Encunter la puorla dalla via ed il stgir dalla notg han las cazzolas digl auto negina

*Dretg Toni e
Walter*

schanza. Jeu mordel denton sillas levzas e queschel. Cunquei vevel jeu definitivamein gudignau il respect dils dus puenteros, sco els han remarcau pli tard.

Ils amitgs

Suenter ina cuorta notg a Lago Agrio entscheiva il di per l'equipa da televisiun cun in solver endretg. Per nies emprem di da filmar lein nus prevegnir a tuttas eventualitads. Toni e Walter che han durmiu en lur camiun ein gia daditg en pei, han gia fatg lur empremas cumissiuns e visitau vegls enconuschents. Las novitads portan els alla meisa da sol-

ver. Ils davos onns seigi ei semidau bia a Lago Agrio. La raschun seigi la mafia da drogas columbiana. Il pli niev seigi ch'ella drovi ils hoteliers e commerciants dall'otra vart dils cunfins per lavar ils daners tschufs. Quels che collavurien fetschien in sfrac daners, la beinstonza vesien ins vid ils chezers autos en las vias da Lago Agrio. Carschida seigi cunquei era la criminalitad. Ina veglia amitga che Toni e Walter han gest visitau ei inagada dapli daventada l'unfrenda d'in act criminal. Gia per la tiarza gada seigi sia stizun vegnida sblundergiada, sia existenza destruida, tut quei ch'ella possedi naven. Sia curascha, energia e veglia da vegnir si da tgau seigien definitivamein per tiara.

Igl empren di da filmar fagein nus visetas a differents enconuscents dils puenteros, per nus partenaris da discussiun e d'intervista. Nossa emprema staziun ei ina missiun carmelita, l'emprema adressa nua ch'il giuven Beat Rüttimann ha survegniu agid, siu empren da casa egl Ecuador. Cura ch'el hagi empriu d'enconuscher il Toni, eri el en lur casa cun malaria, raquenta il pader spagnol Juan Berdonces. El hagi curau el, sbassau sia febra cun cumpressas d'aua schelada. Il pader discuora cun grond respect da Toni, da sia moda e maniera da viver culs campesinos en tegias nauschas, en cundiziuns fetg difficilas. Impresiuhaus eis el denton era da sia ovra. Las vias che las societads da petroli hagian baghegiu en quella regiun seigien vegnidas fatgas per il petroli, buca per la glied. Las punts da Toni perencunter seigien pintgas e semplas, denton in grond agid per ils campesinos isolai en la selva. Cun sias punts hagi Toni denton era dau alla glied dapli confidanza en sesezza. El insisti ch'ils indigens segidien cun la construcziun per ch'els sentien la punt sco enzatgei agen. Grondas ovas che vegnan realisadas cun in tschuat daners seigien perencunter savens freidas. „Yo creo que es mucho mejor que incluso muchos misioneros“, manegia il pader, Toni seigi in toc megliers che biars missiunaris. Semeglions plaids da renconuschientscha udin nus pli tard era da Byron Sanchez, in directur dalla Petroproduccion, dalla societad da petroli naziunala. Toni seigi mai senuspius dad ir e turnar ad ir a

dumandar per almosnas, manegia il directur che retscheiva oz il Toni cun bratscha aviarta. Il 1987, cuort suenter sia arrivada egl Ecuador, ha Beat Rüttimann denton spluntau adumbatten cheu. Co dueva la societad da petroli ch'era tuccada sezza dil tiaratriembel prender serius in giuvenaster da 20 onns e sias ideas, manegia Toni, prendend en schurmetg la Petroproduccion.

Walter e Toni

La piazza aviatica a Lago Agrio ei ina ulteriura staziun. In aviun che vegn pilotaus d'in amitg da Toni setschenta tenor urari. Sin siu sgol dalla Columbia egl Ecuador ha il pilot ecuadorian buca mo transportau passaschiers, mobein era in pachet per Toni, in toc ch'el drova per ina reparatura vid il camiun. El segidi nua ch'el sappi e possi, declara il pilot a nus, pertgei l'ovra da Toni seigi ina buna caussa.

Il s puenteros

Suenter quellas visetas ha ei num continuar il viadi da Lago Agrio viers Coca. La raschun dil viadi egl Oriente ei ina roda cabel ch'ils dus puenteros han survegniu d'in enconuschent. Sin via organiseschan els aunc in camiun cun dus chauffeurs tier ina petroliera per gidar a cargar la roda. Cuort avon ch'ei fetschi stgir arrivein nus sil plaz. Il

camiun empermess s'entarda. Matei ch'ils petrolieros ein aunc sefermai spert all'universitad, manegian Toni e Walter cun in surrir. Cun „universitads“ manegian els ils bordels per ils petrolieros per liung da lur via da transport. Cura ch'il camiun arriva finalmein fa ei gia brin. Ils dus petrolieros inspecteschan cuort il liug, manegian che la situaziun seigi difficila, tuornan en lur camiun e svaneschan senza dir plaid. Toni e Walter ein sco sturni, sepusan encunter la punt dil camiun, ils tgaus sbassai, mintgin occupaus cun l'atgna desillusium, discurriu vegn nuot. Gl'entir viadi da ver 1000 km duess esser staus pil giat, in viadi stentus sin vias plein ruosnas e puorla, ella calira dall'Amazonia. Cun lur camiun han els negina schanza da cargar la roda che sesanfla amiez in prau paludus ed in auter camiun dat ei buca il venderdis sera. Ed il gliendisdis ston els esser da retuorn a Santo Domingo per montar ina punt. Ei dat pia nuot auter che semetter sin viadi senza il cabel. „Vamos“, di Walter, entra el camiun e tschenta en il motor.

A mi manca ina part impurtonta per miu film, ina scena giugada fuss necessaria. Malgrad la consternaziun stos jeu pia insister. Per mia sorpresa ein ils dus punteros immediat prompts da collavurar. Per la camera carreschan ils dus punteros cul camiun in pèr meters el prau. Els descendan, inspecteschan la roda e bandunan quella cun in segn ch'ei seigi nunpusseivel da cargar ella. E tut quei ina, duas, treis gadas. Jeu per mia part sundel satisfatga. Walter e Toni fan denton nuota verdò. Els inspecteschan aunc inagada la roda, Walter entscheiva a trafficar cun uaffens, vegn en siu element. Tgei capeta? Els emprovien tuttina da pescar la roda. Cun la crana dil camiun tilan ils dus punteros la roda meter per meter ord la paliu, tochen tier il camiun. Da mesanotg ei la roda finalmein cargada, in'acziun da 4 uras. Ils dus punteros ein tschufs e giuts, staunchels, denton satisfatgs. Per Toni ei l'acziun reussida inagada dapli in mussament ch'il schef leusi gidi els cura ch'ei fetschi basegns. Lur di da lavur ei cun quei denton buca aunc a fin. Cul camiun cargau ha ei num turnar a Lago Agrio, in viadi da circa treis uras. Cheu el liber sappien els buca durmir, era buca sch'els restien el camiun. Per esser segirs da bandits ston els turnar a Lago Agrio en in deposit survegilau.

La lavur cumina

Lur basa han Toni e Walter actualmein a Santo Domingo. 10 punts quantan els da construir ils proxims meins en quella regiun. La montascha d'ina da quellas vein nus caschun da filmar. Tut ei gia prompt e lugau, las calculaziuns ein fatgas, bischels e cabels ein lutegiai e tagliai sin mesira, las petgas ein betunadas. La montascha senza cuoza strusch in di. Cura che nus arrivein igl gliendisdis endamaun sil plaz ein ils indigens, umens e dunnas, giuven e vegls, gia sil plaz. Tuts ston segidar, la punt vegn construida en lavur cumina, quei ei la premissa dils dus punteros. Igl emprem tilan ils indigens ils dus cabels d'ina riva a l'otra, d'ina plaunca giu, tras il flum e da l'otra plaunca si. Toni e Walter ferman quels vid las petgas. 40 meters liunga vegn la punt, ina mesira gest per ina punt da demonstraiziun, deplorascha Toni enviens nus. Ils dus punteros sesan cun ina aissa sin ils cabels, da leu anora ferman els ils cabels verticals. Ils indigens tonschan il material, portan neutier las traversas per la passarella. Meter per meter s'avonzan ils umens en ina collavuraziun perfetga e senza gronds plaid. Meter per meter suondan era quels che tschentan las aissas per la passarella. Cul temps ballontschan era ils indigens cun dapli segirtad en l'altezia, lur combas sesentan pli e pli segiras, la tema tschessa plaunsiu. Ils dus punteros sesentan segirs sin lur punt. Cunquei ch'els lavurien cun material da rumien, calculeschien els pli generus che usitau, il factur da segirtad seigi tier lur punts pli gronds che tier las punts economicas. Naturalmein, accidents sappi ei adina dar, conceda Toni. Era els seigien gia tontas gadas mitschai d'accidents. Ch'els seigien aunc en veta seigi ina miracla e per els il motiv da continuar. „Nus savein ch'ei dat en-zatgei che protegia nus.“

Suenter paucas uras ei la montascha dalla punt finida. Treis milliuns sucres hagi la punt custau als indigens, buca dapli che duas gervosas per habitont. Stuiu pagar han els il betun e las aissas. Nuot cuosta denton la lavur ed il material dils punteros. Toni e Walter svaneschan sco quei ch'els ein vegni, senza ditgar grond da lur punt, senza grond tam tam. La punt ei gia els mauns dils indigens. Habitonts e habitontas

La lavur cumina.

dattan ad els il maun, engrazian per lur lavur, per la punt. Ina dunna emprova da fultscher ina bancnota el sac da Toni, quei che quel refusescha da detschiert. In pèr signurs passan sperasora, senza dir plaid van els ad inspectar la punt. „Ei quei stau ils politichers locals?“, vul Toni saver da Walter. „Sai buc e quei interessescha era buca mei“, rispunda Walter. Sinquei bandunan ils dus puenteros il plaz da lavur, gratuleschan aunc cuort in a l'auter per lur 70avla punt. Tochen tier la 100avla, manegia Walter, maunchi buca pli la massa.

Il puentero Walter.

Ils vagabunds

Il da casa dils dus puenteros ei in container, sco ils dus camiuns ei era quel ina donaziun dalla Svizra. Sis sin quater meters mesira lur „palazzi mobil“. Sempels, denton practics ei quel. Caussas persunalas dat ei paucas, ina scaffa resti, entgins cudischs, CD's ed in computer. Buca mo per sias calculaziuns drova Toni quel, gest aschi impurtonta ei la communicaziun via internet cun amitgs ed enconuschents, cun fautors e furniturs. Il da casa da Toni e Walter, lur veta, ei la via. D'in liug a l'auter tilan els cun lur circus. „Vagabunds? Na, gliez essan nus buca, ni vagamunds ni vagabunds,“ sedostan schibein Toni sco Walter. Els seigien construiders da punts e construiders da punts stoppien ir tier ils flums, buca ils flums tier ils construiders.

Cun lur circus, dus camiuns e dus containers, vulan Toni, Walter, sia dunna e siu affon, semetter proximamein sin viadi viers l'America centrala, dalla Columbia tochen a Mexico. Circa tschun onns quantan els dad esser sin viadi, realisond ina punt suenter l'autra. Sin la damonda, contas punts ch'el quanti aunc da construir, manegia Toni: „Nus continuein aschi ditg sco nus vein aunc la forza, aschi ditg sco Diu protegia nus.“

Cumiau

Ina jamna vein nus luvrau bein ed intensivamein ensemen, la basa da confidanza denter ils dus puenteros e l'equipa da film pareva buna. Il di avon nossa partenza ha in schabetg schau turnar la sceptica da Toni. Biaras damondas occupeschan el, sch'il film vegni veramein a mussar la realitad, sche nus sco equipa hagian propi sentiu la veta dils puenteros, il suffrir dalla glieud. Il fatg ch'igl um da camera, igl um da tun e la redactura han buca saviu esser 24 uras a di cun els cuntenta buca Toni. Durmir e magliar el hotel, quei seigi in'otra veta che la lur. Provocau quella reacziun ha nossa davosa registraziun. Malgrad ch'ils dus puenteros ein levai la damaun marvegl allas tschun vein nus filmau quella scena pér allas sis e mesa. Tgi levi schon da quellas uras,

protesta Toni. Suentar hagi ei num ch'el fetschi ina biala veta en l'America latina. Ei suonda ina liunga discussiun davart las pusseivladads e las limitas dil mied televisiv, davart las tecnicas dil cineast, ils sentiments e l'atmosfera che quel emprova da mussar. Allas sis e mesa cun la levada dil sulegl detti quei maletgs cun tut in'otra atmosfera che allas tschun da stgirenta notg, empruein nus da calmar ils puenteros. Nus montein il monitor per mussar la registraziun fatga e per cumprovar nossa pretensiun. Igl um da camera ha veramein fatg maletgs fenomenals, stos era jeu constatar. Era ils egls da Toni e Walter restan pendi vid il monitor. Lur reacziun muossa a mi ch'els ein cuntents, gie perplex. Els dattan il tgau, rian da quei irritau senza denton dir plaid. Per Toni ei la causa denton aunc buca messa ad acta. Tier il cumiau seperstgisa el aunc inagada en tutta fuorma per sia reacziun, per la disfidonza e malpazienza. E sia remarca finala ei stau il meglier mussament da lur confidonza: Els vessien placher sch'jeu accumpignassi e filmassi els duront lur grond viadi atras l'America centrala.

La punt la pli liunga (264 meters) che Toni el Suizo ha construiu en dus onns. (Publicau cun lubientscha dalla „Engadiner Post“).